

Dřevokazné houby

Jiří Gabriel

Mikrobiologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha 4 – Krč, Česká republika

Fomes fomentarius

Fomitopsis pinicola

Stereum hirsutum

Gloephyllum sepiarium

Ganoderma applanatum

Schizophyllum commune

Piptoporus betulinus

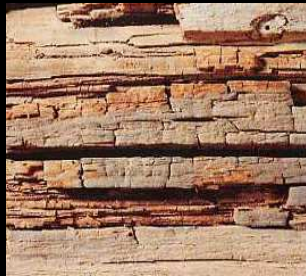
Hirneola auricula - judae

Dřevokazné houby

Ekologicky vyznačená skupina hub
Vyžaduje ke svému růstu dřevní hmotu

Základní dělení podle strategie rozkladu dřeva:

Houby hnědé hniloby

Houby bílé hniloby

Dřevo a jeho vlastnosti

Vzniká jako pevné pletivo stonků cévnatých rostlin
(dřevin)

Vzniká činností dělivého pletiva kambia (vrstvy živých
buněk mezi dřevem a kůrou)

Celulóza 40-50%, lignin 20-30%, hemicelulózy
20-30%, další organika 1-3% (u tropických dřevin až
15%), terpeny, tuky, vosky, pektiny, třísloviny
(u listnáčů), pryskyřice, anorganické látky 0,1-0,5%
(u tropických až 5%)

Dřevo a jeho vlastnosti

Hustota / tvrdost	kg/m ³	MPa
Balsa	140	
Smrk	450	26
Borovice	520	23
Třešeň, bříza	610	62
Buk, dub	670	68
Cer	850	
Eben	1000	145
Guajak	1350	205

Proti mikrobiálnímu rozkladu je odolnější tmavší dřevo

Dřevokazné houby

P. Vampola v roce 2008 popsal 40 druhů dřevokazných basidiomycetů, s nimiž měl možnost se setkat ve své dvacetileté praxi při opravách či rekonstrukcích dřevěných střech a krovů či dalších dřevěných konstrukcí v ČR (nejčastější):

<i>Antrodia serialis</i> (Fr.) Donk	outkovka řadová
<i>Coniophora puteana</i> (Schumach.:Fr.) P. Karst.	popraška sklepní
<i>Donkioporia expansa</i> (Desm.) Kotl. et Pouzar	pórnatka velkopórá
<i>Fomitopsis rosea</i> (Alb. et Schwein.: Fr.) P. Karst.	troudnatec růžový
<i>Gloeophyllum trabeum</i> (Pers.:Fr.) Murrill	trámovka trámová
<i>Phlebiopsis gigantea</i> (Fr.) Jülich	kornatec obrovský
<i>Serpula lacrymans</i> (Wulfen: Fr.) J. Schrött.	dřevomorka domácí

Vampola P. (2008) Dřevokazné houby v budovách. Mykologické listy, 104:21-25. ISSN 1213-5887.

Houba/region	Polsko	NSR	NDR	NDR	Belgie	Norsko	Lotyšsko
<i>Serpula lacrymans</i>	54	27	29	22	60	16	47
<i>Coniophora puteana</i>	22	17	18	17	10	16	6
<i>Antrodia vaillantii</i>	2	10	-	-	1	18*	13*
<i>Antrodia sinuosa</i>	9	2	-	-	2	-	-
<i>Gloeophyllum sp.</i>	2	6	1	-	1	3	3
<i>Donkioporia expansa</i>	-	10	-	-	10	10	-
<i>Poria placenta</i>	-	-	6	13	-	-	-
Počet záchytů	3050	748	1005	498	749	3434	338
Počet druhů hub	29	31	11	11	26	35	60
Sběr dat od	1950	2000	1966	1980	1985	2001	1996
do	1960	2006	1980	1984	1991	2003	2007

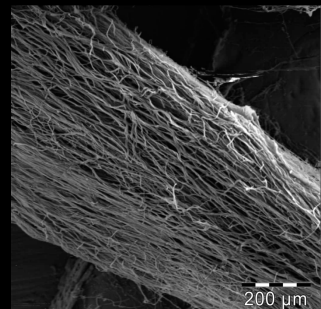
*) uvedeno jako *Antrodia* sp.

Obvyklé požadavky hub na vlhkost a teplotu substrátu (dřeva)

Houba	napadá	hniloba	vlhkost (%)	teplota (°C)
<i>Serpula lacrymans</i>	J,L	hnědá	30-60	18-22
<i>Coniophora puteana</i>	J,L	hnědá	40-90	23
<i>Antrodia vaillantii</i>	J	hnědá	35-50	27
<i>Gloeophyllum sepiarium</i>	J	hnědá	40-60	35
<i>Gloeophyllum abietinum</i>	J	hnědá	30-50	26-29
<i>Lentinus edodes</i>	J	hnědá	35-60	27-29
<i>Daedalea quercina</i>	L	hnědá	40-50	23-29
<i>Schizophyllum commune</i>	J,L	bílá	50	30-35
<i>Stereum hirsutum</i>	L	bílá	40-60	25
<i>Trametes versicolor</i>	L	bílá	80	26-29

J = jehličnany, L = listnáče

Dřevomorka domácí (*Serpula lacrymans*)

Popraška sklepní (*Coniophora puteana*)

Nedá se snadno odstranit z povrchu, jinak vypadá na první pohled podobně

Pórnatka velkopórá (*Donkioporia expansa*)

Pórnatka Vaillantova (*Antrodia vaillantii*)

Trámovky (*Gloeophyllum* sp.)

Mikrobiologický ústav AV ČR, v.v.i.

Znalecký ústav v oborech zdravotnictví a zemědělství

Posudky pro

- občany
- firmy a jiné soukromé organizace
- státní podniky
- církevní subjekty
- státní správu

Posouzení přítomností hub (mikro- i makromycetů)
v dodaných vzorcích či „in-situ“ v napadených objektech

Příklady navštívených objektů

půdy činžovních domů v
Praze na Vinohradech

rekreační chalupa v Dolních
Mísečkách (Krkonoše)

Příklady navštívených objektů

toleranční kostel
evangelické církve
Českobratrské v Hořátvi

rokokový zámek „Weiserův
dům“ v pevnosti Terezín

Příklady navštívených objektů

zbytky chalupy v Pripjati (Černobylská oblast, Ukrajina)
* nebylo na vyžádání *

nejpřekvapivější nález: byt v panelovém domě
v Praze

nejrozsáhlejší nález: sklepy a krovy státního zámku
Velké Losiny

v našich případech jednoznačně převažovala *Serpula lacrymans*

Další identifikované druhy hub:

<i>Coniophora puteana</i>	(popraška sklepní)
<i>Antrodia vaillantii</i>	(pórnatka Vaillantova)
<i>Gloeophyllum trabeum</i>	(trámovka trámová)
...	
<i>Polyporus brumalis</i>	(choroš zimní) – ve sklepě po záplavách v Praze
<i>Radulomyces molaris</i>	(struhák blanitý) – na venkovních dveřích chalupy

Résumé:

V nevětraných a vlhkých objektech převažuje napadení houbami *Serpula lacrymans* a *Coniophora puteana*;

Ostatní druhy hub (*Antrodia* sp., *Donkiopora* sp., *Gloeophyllum* sp.) se vyskytují řidčeji;

Profil druhů hub je ve středoevropském regionu téměř totožný;

Identifikace hub se provádí na základě morfologických charakteristik tj. tvaru, barvy, velikosti spór, nebo nověji analýzou DNA.

Základní profylaxí zůstává omezení vlhkosti a zajištění větrání a pravidelné kontroly prostor.